

Gál Csaba ny. mk. ezredes:

KATONAI ÉS HADITECHNIKAI HÍREK, INFORMÁCIÓK A NAGYVILÁGBÓL

TÖBB MINT 30 AMERIKAI KATONA SZENVEDETT SÉRÜLÉST A JANUÁR ELEJI IRÁNI RAKÉTATÁMADÁSOK SORÁN

Irán január 7-én – a Kászem Szolejmani tábornok ellen négy nappal korábbi amerikai merénylet megtorlásaként, a tábornok temetésének napján – 15 ballisztikus rakétával támadott két iraki (Ain al-Aszad, Erbil) katonai támaszpontot, ahol amerikai katonák is állomásoznak.¹ A támadás során azonnali veszteségként néhány AH–64 Apache harci helikopter, hangárok és drónok megsemmisülése vált nyilvánvalóvá. A támadást követően Trump amerikai elnök kijelentette, hogy személyi sérülés nem történt. Az ezzel kapcsolatos kétkedésekre elismerte, hogy egyeseknél fejfájás és más problémák is felmerültek, de „semmi komoly”. Később ismertté vált, hogy sebesült katonákat kezelnek Irakban, Kuvaitban és Németországban. Január 25-én a Pentagon szóvivője elismerte, hogy összesen 34 amerikai katona szenvedett agyi sérüléseket a támadás következtében. A Kuvaitban ápolott egy fő és az Irakban kezelt 16 fő visszatért alakulatához, a Németországba szállítottak közül nyolc fő kezelését honi területen folytatják, a többiek kezelése befejeződött.

IRÁN ÚJ HARCÁSZATI BALLISZTIKUS RAKÉTÁT MUTATOTT BE

Az iráni Forradalmi Gárda (IRGC²) február 9-én bemutatott egy új, az eddigiéknél korszerűbb harcászati ballisztikus rakétát.³ A 4. generációs Raad–500 típusú rakéta új aerodinamikai kialakítást kapott, a hajtóművet és a szilárd hajtóanyagot magában foglaló rakétatest burkolata kompozitanyagból készült, a végfázisban nagy pontosságú vezérlés irányítja a kijelölt célra. Ilyen rakétákat is bevetettek az Irakban lévő Ain al-Aszad amerikai légibázis ellen. Az új rakéta méretei hasonlóak a Fateh 110 típusú rakéta méreteihez (hossza kb. 9 m), de tömege csak mintegy fele, kb. 1700 kg. Ezzel nőtt a hasznos teher és az indítási tömeg aránya, ami a hatótávolság mintegy 200 km-es növelését eredményezte, így az 500 km körüli lett. Ez a jelentős javulás a kompozitanyagból készült burkolat használatának köszönhető, amely ellenáll a hajtómű működésekor fellépő 100 bar nyomásnak és 3000 Celsius-fokos hőmérsékletnek. Az IRGC bemutatott egy új, az eddigiéknél nagyobb teljesítményű, szintén kompozitanyaggal burkolt rakétahajtóművet is, amellyel lehetséges az eddigiéknél távolabbi Föld körüli pályára juttatni mesterséges holdakat. Az új rakétahajtómű változtathatja a tolóerővektora irányát,

¹ Nearly 3 Dozen US Personnel Diagnosed with Brain Injury Post Iran Strike. 25. 01. 2020. https://www.defenseworld.net/news/26227/Nearly_3_Dozen_US_Personnel_Diagnosed_with_Brain_Injury_Post_Iran_Strike#.Xi3SL2etqUk (Letöltés időpontja: 2020. 01. 26.)

² Islamic Revolutionary Guard Corps.

³ Tamir Eshel: Iran Unveils Raad-500 – A New Tactical Ballistic Missile. 09. 02. 2020. https://defense-update.com/20200209_raad500.html (Letöltés időpontja: 2020. 02. 24.)

ami műholdak esetében pontosabb pályára helyezést eredményez. Ez a képesség azonban támadórakéta esetén segíthet az atmoszférába történő visszatérést követően növelni a csapásmérés pontosságát is.

IRAK FEGYVEREK BESZERZÉSÉT TERVEZI OROSZORSZÁGBÓL, KÍNÁBÓL ÉS UKRAJNÁBÓL

Irak tárgyalódelegációkat küld Oroszországba, Kínába és Ukrajnába azzal a céllal, hogy csereüzlet keretében – kőolajért – fegyvert szerezzen be.⁴ A fegyverek közül a legfontosabbnak korszerű légvédelmi rendszerek – Sz–300, Sz–400 – beszerzését tartják. Ezt különösen az indokolja, hogy az elmúlt időszakban iráni rakétákkal többször csapást mértek Bagdad erősen védett „zöld zónájára”, ahol az amerikai nagykövetségen kívül számos fontos állami épület is található. Badr az-Zijadi, az iraki parlament Biztonsági és Védelmi Bizottságának tagja szerint a három országgal ahhoz hasonló barterüzletet kell kötni, amilyen Kínával már működik: olajat adnak újjáépítési szolgáltatásért cserébe. Sok ország jelezte, hogy készek fegyvert adni olajért, és ez a legjobb megoldás arra, hogy a korrupciót kikerülve Irak korszerű fegyverekhez jusson. A légvédelmi eszközök mellett Irak szeretne külföldi eszközökkel befejezni egy korábban elkezdett projektet, hogy korszerű hőképes eszközökkel megfigyelhesse határait, és így megakadályozhassa terroristák beszivárgását az országba. Az-Zijadi szerint országa hibát követett el, amikor ezt a projektet az Amerikai Egyesült Államokra bízta, amely sok pénzt költött rá, de nem fejezte be a rendszer kiépítését. Ezért azt az irakiaknak kell befejezniük a keleti blokk segítségével.

A NATO FÖLDFELSZÍNI FELDERÍTŐRENDSZERE

Január 17-én az olaszországi Sigonella Légibázison – Jens Stoltenberg NATO-főtitkár jelenlétében – lezajlott a NATO földfelszíni felderítőrendszerének (AGS⁵) megnyitóünnepsége.⁶ Az AGS-program fejlesztésében 15 nemzet vesz részt: az Amerikai Egyesült Államok, Bulgária, Csehország, Dánia, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Németország, Norvégia, Olaszország, Románia, Szlovákia és Szlovénia. A rendszer légi elemét öt, az amerikai RQ–4 Global Hawk alapján gyártott RQ–4D típusú pilóta nélküli felderítő-repülőgép fogja alkotni, de jelenleg még csak két gép áll rendelkezésre az AGS olaszországi bázisán. A rendszer feladata, hogy közel valós időben, bármilyen időjárási körülmények között szárazföld és/vagy tenger fölött felderítést végezzen nagy területen. A megszerzett információt szükség esetén továbbítja a műveletekben részt vevő csapatoknak. A rendszer segítheti a terrorizmus elleni harcot, a válságkezelést és a humanitárius segítségnyújtást természeti katasztrófák esetén.⁷ Stoltenberg beszédében kiemelte, hogy az AGS működésével felszámolják a NATO egy fontos hírszerzési, megfigyelési és felderítési hiányosságát.

⁴ Seeking Weapons-for-Oil, Iraq Plans Delegations to Russia, China, Ukraine. 23. 01. 2020. https://www.defenseworld.net/news/26217/Seeking_Weapons_for_Oil_Iraq_Plans_Delegations_to_Russia_China_Ukraine#.Xi3TX2etqUk (Letöltés időpontja: 2020. 01. 26.)

⁵ Alliance Ground Surveillance.

⁶ NATO: Stoltenberg and Calvisi in Sigonella for the inauguration of the Alliance Ground Surveillance Programme. 17. 01. 2020. http://www.difesa.it/EN/Primo_Piano/Pagine/NATO--Stoltenberg-and-Calvisi-in-Sigonella-for-the-inauguration-of-the-Alliance-Ground-Surveillance-Programme.aspx (Letöltés időpontja: 2020. 03. 16.)

⁷ Alliance Ground Surveillance (AGS). 25. 11. 2019. NATO E-library. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_48892.htm?selectedLocale=en (Letöltés időpontja: 2020. 03. 16.)

Egy ilyen drón a repülése alatt Lengyelország területével összemérhető területet képes megfigyelni. Justin Bronk brit szakértő szerint az RQ-4D repülőgépek beszerzése és az AGS működtetése az első konkrét jele annak, hogy a NATO csökkenti hatalmas függőségét az Amerikai Egyesült Államoktól. A repülőgépek kezdetben az oroszok mozgását a Földközi-tenger keleti térségében, valamint a migrációs mozgásokat Észak-Afrikában fogják figyelni.⁸

BRIT HARCKOCSIK RÖNTGENLÁTÁSSAL

Januárban a brit szárazföldi csapatok nyilvánosságra hoztak egy elképzelést, amelynek megvalósulása esetén egy harckocsi olyan képességre tehet szert, hogy még „Superman is megirigyelheti!”⁹ Január elején egy városi harcot imitáló gyakorlat keretében tesztelték a Streetfighter II készletet, mely jelentősen javíthatja a harckocsik és az őket kísérő gyalogság harci képességeit. A készlet része az IronVision-rendszer, amely lehetővé teszi a harckocsi személyzete számára, hogy „átlássanak” a harcjármű páncélzatán. A körkörös látást lehetővé tevő képeket a harckocsin elhelyezett kamerarendszer biztosítja, és azok a sisakokba épített kijelzőkön jelennek meg nagy felbontással és színesen, nappal és éjjel egyaránt. A britek a Challenger 2 típusú harckocsi városi harcra történő átalakításánál, korszerűsítésénél tervezik a Streetfighter II készlet felszerelését, amelynek részeként – a már említettekén kívül – a harckocsik Brimstone típusú páncéltörő rakétákat is kapnak. Az IronVision-rendszert az izraeli Elbit cég fejlesztette annak a hasonló rendszernek az alapján, amelyet már több ezer korszerű repülőgépen és helikopteren alkalmaznak.

NÉMETORSZÁG ÉS FRANCIAORSZÁG KÖZÖS HARCKOCSIFEJLESZTÉSE

A francia–német védelmi és biztonsági tanács még 2019. október 16-án döntött úgy, hogy 2020 márciusában vagy áprilisában megkezdik a jövő európai harckocsijának a fejlesztését, az előzetes tervek, elképzelések felvázolását.¹⁰ A tervek szerint az új európai harckocsi alapja a német Leopard 2A7 páncéltestének és a francia Leclerc könnyebb, kétszemélyes lövegtornyának az ötvözete lesz. Évtizedek óta ez az első új harckocsitervezés. A harckocsigyártók (a francia Nexter, a német Krauss-Maffei Wegmann és Rheinmetall) előterjesztették ajánlatukat. Ez utóbbi vállalat később csatlakozott az előző kettőhöz, melyeket együtt KNDS¹¹ rövidítéssel jelölnek. A három vállalat, illetve a két nemzet közötti munkamegosztás értelmében a Rheinmetall alvállalkozóként a feladatok 25%-át, a Nexter 50%-át, a KMW pedig 25%-át kapta. A jelenlegi elképzelések szerint az új európai harckocsi 2035-ben kerülhet a csapatokhoz.

⁸ Dominic Nicholls: Nato's purchase of five drones is 'first concrete sign' of moving away from dependency on US, says expert. 23. 01. 2020. <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/01/23/natos-purchase-five-drones-first-concrete-sign-moving-away-us/> (Letöltés időpontja: 2020. 01. 26.)

⁹ J. D. Simkins: This British Army tank comes equipped with X-ray vision. 24. 01. 2020. <https://www.militarytimes.com/off-duty/military-culture/2020/01/24/this-british-army-tank-comes-equipped-with-x-ray-vision/> (Letöltés időpontja: 2020. 01. 26.)

¹⁰ Germany, France to Launch Architectural Study on Future European Tank Project. 24. 02. 2020. https://www.defenseworld.net/news/26398/Germany_France_to_Launch_Architectural_Study_on_Future_European_Tank_Project#.XlQLGGetqUk (Letöltés időpontja: 2020. 02. 24.)

¹¹ Krauss-Maffei Wegmann (KMW) + Nexter Defense Systems.

AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK GYORSÍTJA AZ OROSZ ÉS A KÍNAI HIPERSZONIKUS FEGYVEREK ELLENI FEJLESZTÉSEKET

Oroszország jelenleg élen jár a hiperszonikus fegyverek fejlesztésében és gyártásában, mivel már rendszerbe is állította első ilyen eszközét, az Avangardot, emellett Kínai is jelentős erőfeszítéseket tesz hasonló eszközök kifejlesztésére.¹² A Pentagon védelmi kutatásokért felelős ügynöksége (DARPA13) 13 millió dolláros szerződést kötött az amerikai Northrop Grumman céggel hiperszonikus eszközök ellen bevethető rakéták kifejlesztésére. A szerződés tárgya „egy olyan eszközzel kapcsolatos kutatás és fejlesztés finanszírozása, mely eszköz demonstrálni képes az atmoszféra felső rétegeiben manőverező hiperszonikus célok elfogását”. Az új elfogóeszközt egy éven belül, vagyis 2021 januárjáig be kell mutatni. Ez a szerződés része a DARPA által 2018-ban indított Glide Breaker programnak. A programot a Pentagon akkor indította, amikor Oroszország és Kína nyilvánosságra hozta elért eredményeit a hiperszonikus fegyverek fejlesztésében, és az Amerikai Egyesült Államok is elkezdte saját hiperszonikus rakétájának a létrehozását. A jelenleg bevethető orosz Avangard rakéta maximális sebessége 10–12 Mach,¹⁴ a kínai DF–ZF (más elnevezéssel WU–14) rakétáé 5–10 Mach. Oroszországban tesztelési fázisban van két további hiperszonikus eszköz: a légi indítású H–47M2 Kinzsal, valamint a szárazföldi és tengeri telepítésű 3M22 Cirkon.

JAPÁN NYILVÁNOSSÁGRA HOZTA SAJÁT HIPERSZONIKUS FEGYVERREL KAPCSOLATOS TERVEIT

Japán felvázolta kutatási és fejlesztési terveit, hogy saját, nagy távolságról indítható hiperszonikus fegyverrel szerelje fel haderejét.¹⁵ Az ezzel kapcsolatban megjelent japán nyelvű írás szerint két eszköz van tervben: egy hiperszonikus támadó robotrepülőgép (HCM¹⁶) és egy hipersebességű siklólovédék (HVG¹⁷). Ez előbbit torlósugaras rakétahajtómű (*scramjet*) mozgatja többszörös hangsebességgel, kinézetre egy tipikus rakétára hasonlít, de annál nagyobb sebességgel és nagyobb távolságra repül. A HVG esetében egy szilárd hajtóanyagú rakéta emeli nagy magasságba a hasznos terhet (harci részt), amely a hordozóról történő leválást követően a potenciális energiáját használja sebessége fokozatos növelésére, és siklórepülésben, manőverezve közelíti meg a célt. Az eszközökre – a cél típusától (tengeri, szárazföldi) függően – különböző harci részeket lehet majd szerelni. Tengeri célok ellen például jól használható olyan páncéltörő robbanófej, amely egy repülőgép-hordozó hajó fedélzetét beszakítva használhatatlanná teszi a hajót. Szárazföldi célok ellen felszerelhető lesz olyan kazettás harci résszel, amelyből a célterület fölött nagyszámú önrávezető lövedék

¹² Tim Korso: Playing Defensive? Pentagon Splashes \$13 Million to Intercept Russian, Chinese Hypersonic Weapons. 25. 01. 2020. <https://sputniknews.com/military/202001251078135795-playing-defensive-pentagon-splashes-13-million-to-intercept-russian-chinese-hypersonic-weapons/> (Letöltés időpontja: 2020. 01. 26.)

¹³ Defense Advanced Research Projects Agency.

¹⁴ A Mach-szám a repülő test sebessége és a közeg rugalmassága által megszabott hangsebesség hányadosa (E. Mach osztrák fizikus nevééről). 1 Mach = 1225 km/h (tengerszinten, 20 fokos száraz levegőben). Kislexikon: Mach-szám. <http://www.kislexikon.hu/mach-szam.html> (Letöltés időpontja: 2020. 03. 17.)

¹⁵ Mike Yeo: Japan unveils its hypersonic weapons plans. 13. 03. 2020. <https://www.defensenews.com/industry/techwatch/2020/03/13/japan-unveils-its-hypersonic-weapons-plans/> (Letöltés időpontja: 2020. 03. 16.)

¹⁶ Hypersonic Cruise Missile.

¹⁷ Hyper Velocity Gliding Projectile.

bocsátható ki. A cél az, hogy mindkét változat 2024 és 2028 kipróbálható, majd a 2030-as évek elején rendszeresíthető legyen.

OROSZORSZÁG MEGKEZDTE A PANCIR LÉGVÉDELMI RAKÉTARENDSZEREK LESZÁLLÍTÁSÁT SZERBIÁNAK

Alekszandar Vulin szerb védelmi miniszter február 22-én bejelentette, hogy megérkeztek a batajnici repülőtérre az orosz Pancir Sz1 légvédelmi rendszer első példányai.¹⁸ A miniszter nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy a térségben jelenleg egyedüli fegyverrendszer erősíti Szerbia védelmi és elrettentőképességét, és ezzel párhuzamosan erősödik az ország képessége arra is, hogy semleges maradjon. Szerbia összesen hat Pancir Sz1 (SA–22 Greyhound) rakétarendszert vásárol, még 2020-ban szállítják az összeset. Szerbián kívül Oroszország más országoknak is adott el ilyen fegyverrendszert, például Vietnámnak, Szíriának, Jordániának, Iránnak, Iraknak és az Egyesült Arab Emírségeknek.¹⁹

MONTENEGRÓBAN A NATO SEGÍTSÉGÉVEL KÖZEL 460 TONNA FEGYVERZETET SEMMISÍTETTEK MEG

A NATO Bizalmi Alapja (Trust Fund) együttműködésével a montenegrói haderő befejezte a nagy erejű robbanóeszközök megsemmisítését.²⁰ A projekt két fázisában megsemmisítettek összesen 459 tonna robbanóeszközt, ebben 228 tonna tiszta robbanóanyag volt. A megsemmisített eszközök között indukciós víziaknák, torpedók és azok harci fejei, valamint hajó elleni robotrepülőgépek harci fejei voltak. Ezek az eszközök és anyagok már túlságosan régiek, ezért veszélyesek voltak. Ebben a projektben Nagy-Britannia volt a vezető nemzet, amely más NATO-tagállamokkal együttműködve segített Montenegró polgárai, infrastruktúrája, de különösen a tengerpart biztonságának javításában. A projektre összesen 933 ezer eurót költöttek. Ezt az összeget az alábbi országok adták össze: Németország (7765 ezer euró), Nagy-Britannia (104 ezer), Törökország (40 ezer), Magyarország (15 610), Csehország (5521) és Bulgária (2186). A legutóbbi projekt eredményeként, valamint több hasonló, különböző nemzetközi szervezetek, illetve saját erő segítségével végrehajtott korábbi programokat követően a montenegrói haderőnek már sikerült megszabadulnia a felesleges fegyverzet és lőszer 85%-ától, de még mindig maradt 1778 tonna felesleges, megsemmisítendő anyaga.

¹⁸ Ministar Vulin: Na Batajnicu stigao prvi deo sistema „Pancir S1”. 22. 02. 2020. <https://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:848973-Ministar-Vulin-Na-Batajnicu-stigao-prvi-deo-sistema-Pancir-S1> (Letöltés időpontja: 2020. 03. 19.)

¹⁹ Belgrade Receives First Batch of Pantsir Missile Systems From Russia – Serbian Defence Minister. 22. 02. 2020. <https://sputniknews.com/military/202002221078380766-belgrade-receives-first-batch-of-pantsir-missile-systems-from-russia---serbian-defence-minister/> (Letöltés időpontja: 2020. 02. 24.)

²⁰ U saradnji sa NATO uništeno gotovo 460 tona zastarjelog naoružanja. 20. 02. 2020. <http://www.odbrana.gov.me/vijesti/221868/U-saradnji-sa-NATO-unisteno-gotovo-460-tona-zastarjelog-naoruzanja.html> (Letöltés időpontja: 2020. 02. 24.)

NORVÉGIA KOMPENZÁCIÓT FIZET EGY OROSZORSZÁGBAN KÉMKEDÉSÉRT ELÍTÉLT ÁLLAMPOLGÁRÁNAK

Frode Berg norvég állampolgárt 2019 áprilisában egy moszkvai bíróság 14 év szigorított börtönre ítélte kémkedés miatt.²¹ A vád szerint Berg futárként dokumentumokat és pénzt vitt az egyik norvég titkosszolgálatnak. Ő a borítékok továbbítását „baráti szívességnak” tekintette, arra egy orosz ismerőse kérte meg. Nyugdíjazása előtt Berg határfelügyelőként dolgozott a norvég–orosz határ közelében lévő Kirkenes településen. 2017 decemberében tartóztatták le Moszkvában. Elismerte, hogy 2014-ben találkozott egy személlyel, akit már akkor ismert, amikor a határőrségnél dolgozott. Ez a személy kérte meg a borítékok továbbítására.²² Berg 2019 novemberében, közel két év büntetés letöltése után szabadult a börtönből egy háromoldalú, norvég–orosz–litván kémcsere eredményeként. 2020 januárjában Berg találkozott a norvég államügyésszel, majd aláírt egy megállapodást, melynek értelmében a norvég kormány 4,3 millió korona²³ anyagi kompenzációt ad számára.²⁴ Berg elmondta, hogy ő nem kérte a kompenzációt, de nagyon elégedett vele. Az államügyész hangsúlyozta: a kormány által megítélt kompenzáció nem jelenti azt, hogy a norvég állami szervek elismerik vétkecségetüket.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Alliance Ground Surveillance (AGS). 25. 11. 2019. NATO E-library. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_48892.htm?selectedLocale=en
- Belgrade Receives First Batch of Pantsir Missile Systems From Russia - Serbian Defence Minister. 22. 02. 2020. <https://sputniknews.com/military/202002221078380766-belgrade-receives-first-batch-of-pantsir-missile-systems-from-russia---serbian-defence-minister/>
- Convicted Spy Frode Berg Receives \$480,000 in Compensation From Norwegian Government. 24. 01. 2020. <https://sputniknews.com/military/202001241078121137-convicted-spy-frode-berg-receives-480000-in-compensation-from-norwegian-government/>
- Eshel, Tamir: *Iran Unveils Raad-500 – A New Tactical Ballistic Missile*. 09. 02. 2020. https://defenseupdate.com/20200209_raad500.html
- Germany, France to Launch Architectural Study on Future European Tank Project. 24. 02. 2020. https://www.defenseworld.net/news/26398/Germany__France_to_Launch_Architectural_Study_on_Future_European_Tank_Project#.XIQLGGetqUk
- Kislexikon: Mach-szám. <http://www.kislexikon.hu/mach-szam.html>
- Korso, Tim: *Playing Defensive? Pentagon Splashes \$13 Million to Intercept Russian, Chinese Hypersonic Weapons*. 25. 01. 2020. <https://sputniknews.com/military/202001251078135795-playing-defensive-pentagon-splashes-13-million-to-intercept-russian-chinese-hypersonic-weapons/>

²¹ Moscow Court Sentences Norway’s Berg to 14 Years in Jail for Espionage. 14. 04. 2019. <https://sputniknews.com/world/201904161074178143-russia-norway-spy-sentencing/> (Letöltés időpontja: 2020. 03. 18.)

²² Ingerid Salvesen: Frode Berg: I Am Convicted of Espionage, But I Am Not A Spy. 20. 11. 2019. <https://www.highnorthnews.com/en/frode-berg-i-am-convicted-espionage-i-am-not-spy> (Letöltés időpontja: 2020. 03. 18.)

²³ 1 NOK = 29,37 HUF. <https://transferwise.com/hu/currency-converter/nok-to-huf-rate> (Letöltés időpontja: 2020. 03. 18.)

²⁴ Convicted Spy Frode Berg Receives \$480,000 in Compensation From Norwegian Government. 24. 01. 2020. <https://sputniknews.com/military/202001241078121137-convicted-spy-frode-berg-receives-480000-in-compensation-from-norwegian-government/> (Letöltés időpontja: 2020. 01. 26.)

- Ministar Vulin: Na Batajnicu stigao prvi deo sistema „Pancir S1”. 22. 02. 2020. <https://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:848973-Ministar-Vulin-Na-Batajnicu-stigao-prvi-deo-sistema-Pancir-S1>
- Moscow Court Sentences Norway’s Berg to 14 Years in Jail for Espionage. 14. 04. 2019. <https://sputniknews.com/world/201904161074178143-russia-norway-spy-sentencing/>
- NATO: Stoltenberg and Calvisi in Sigonella for the inauguration of the Alliance Ground Surveillance Programme. 17. 01. 2020. http://www.difesa.it/EN/Primo_Piano/Pagine/NATO--Stoltenberg-and-Calvisi-in-Sigonella-for-the-inauguration-of-the-Alliance-Ground-Surveillance-Programme.aspx
- Nearly 3 Dozen US Personnel Diagnosed with Brain Injury Post Iran Strike. 25. 01. 2020. https://www.defenseworld.net/news/26227/Nearly_3_Dozen_US_Personnel_Diagnosed_with_Brain_Injury_Post_Iran_Strike#.Xi3SL2etqUk
- Nicholls, Dominic: *Nato’s purchase of five drones is ‘first concrete sign’ of moving away from dependency on US, says expert.* 23. 01. 2020. <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/01/23/natos-purchase-five-drones-first-concrete-sign-moving-away-us/>
- Salvesen, Ingerid: *Frode Berg: I Am Convicted of Espionage, But I Am Not A Spy.* 20. 11. 2019. <https://www.highnorthnews.com/en/frode-berg-i-am-convicted-espionage-i-am-not-spy>
- Seeking Weapons-for-Oil, Iraq Plans Delegations to Russia, China, Ukraine. 23. 01. 2020. https://www.defenseworld.net/news/26217/Seeking_Weapons_for_Oil_Iraq_Plans_Delegations_to_Russia_China_Ukraine#.Xi3TX2etqUk
- Simkins, J. D.: *This British Army tank comes equipped with X-ray vision.* 24. 01. 2020. <https://www.militarytimes.com/off-duty/military-culture/2020/01/24/this-british-army-tank-comes-equipped-with-x-ray-vision/>
- U saradnji sa NATO uništeno gotovo 460 tona zastarjelog naoružanja. 20. 02. 2020. <http://www.odbrana.gov.me/vijesti/221868/U-saradnji-sa-NATO-unisteno-gotovo-460-tona-zastarjelog-naoruzanja.html>
- Yeo, Mike: *Japan unveils its hypersonic weapons plans.* 13. 03. 2020. <https://www.defensenews.com/industry/techwatch/2020/03/13/japan-unveils-its-hypersonic-weapons-plans/>
- <https://transferwise.com/hu/currency-converter/nok-to-huf-rate>